

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้
ตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗

กรมวิชาการเกษตรได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๙๒๗/๗๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการควบคุมกำกับดูแลพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการออกใบรับรองต่าง ๆ สำหรับการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าทางการเกษตร โดยกรมวิชาการเกษตรมีอำนาจในการออกใบรับรองสุขอนามัยพืช สำหรับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าเกษตร

เนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้การกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจส่งออกสินค้าพืชเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย กรมวิชาการเกษตรจึงหารือ ดังนี้

๑. การนำเข้าหรือส่งออกสินค้าระหว่างประเทศที่มีการใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ในการบรรจุสินค้า ซึ่งวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ถือว่าเป็นพืช ตามคำนิยามคำว่า พืช ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่ โดยวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ไม่ว่าจะกำหนดให้เป็นสิ่งต้องห้าม สิ่งกัก หรือสิ่งไม่ต้องห้าม การนำเข้าจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย แต่ในอนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (IPPC) เรื่อง มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ (ISPM ๑๕) ได้กำหนดให้ภาชนะบรรจุที่ทำด้วยไม้ หากมีการประทับตรา IPPC ถือว่าผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว โดยไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาอีก ซึ่งประเทศสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าวให้การยอมรับ แต่ในส่วนของพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การนำเข้าสิ่งต้องห้าม สิ่งกัก หรือสิ่งไม่ต้องห้ามจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาดังกล่าวจึงขอหารือ ดังนี้

(๑) กรณีวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ถือว่าเป็นพืชหรือไม่ หากมีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ถือว่าผ่านการฆ่าเชื้อแล้วสามารถนำเข้ามาได้โดยไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช โดยถือว่าตราประทับตามอนุสัญญาดังกล่าวเป็นใบรับรองสุขอนามัยพืชได้หรือไม่ หรือหากไม่สามารถใช้ตราประทับดังกล่าวแทนใบรับรองสุขอนามัยพืชได้จะต้องดำเนินการอย่างไร ในการที่จะนำเข้าให้ถูกต้องตามกฎหมาย

(๒) กรณีออกประกาศให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ซึ่งเป็นพาหะกำหนดให้เป็นสิ่งกักต ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดข้อยกเว้นว่า หากวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ที่มีการประทับตรา IPPC ซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วย มาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ถือว่าผ่านการฆ่าเชื้อแล้วไม่ถือเป็นสิ่งกักต การนำเข้าวัสดุ บรรจุภัณฑ์ไม้ดังกล่าวไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย สามารถทำได้หรือไม่ หรือยังคง ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม

๒. การนำเข้าสิ่งต้องห้ามเพื่อการทดลองหรือวิจัยที่มีการขออนุญาตถูกต้อง ตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ เช่น การนำเข้าข้าวซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามมาทำการทดลอง หรือวิจัย หากทำการทดลองหรือวิจัยเสร็จสิ้นแล้วมีผลผลิตที่ได้จากการทดลองหรือวิจัย เช่น เมล็ดข้าว ผลผลิตดังกล่าวจะถือว่าเป็นสิ่งต้องห้ามหรือไม่ และผลผลิตที่ได้มาสามารถนำไปดำเนินการ อย่างไม่ได้บ้าง เช่น นำไปจำหน่ายได้หรือไม่ หรือต้องส่งออกนอกราชอาณาจักร

๓. กรณีของผลผลิตที่มีการแปรรูป เนื่องจากปัจจุบันนานาประเทศได้มีการตระหนัก และตื่นตัวในเรื่องของ GMO ในผักและผลไม้ และได้มีการกำหนดข้อห้ามในเรื่องการส่งออกผลผลิต ดังกล่าวว่าจะต้องมี GMO ปนเปื้อน มิเช่นนั้นจะห้ามมิให้นำเข้าผลผลิตดังกล่าว โดยมีการตรวจหา GMO ทั้งในผักและผลไม้สดและที่แปรรูปแล้ว จึงยังไม่ชัดเจนว่า ผลผลิตที่มีการแปรรูปแล้ว เช่น มะละกอค็อกกัที่ลกระป๋อง มะละกอบแห้ง เส้นมะละกอสดที่นำมาตำส้มตำ ถือว่ายังเป็น “พืช” ตามค่านิยมในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อยู่หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมวิชาการเกษตร โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตรและสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นควรกำหนดประเด็นพิจารณาเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากไม้ในการบรรจุสินค้าเพื่อการนำเข้าหรือ ส่งออกระหว่างประเทศ มีประเด็นเกี่ยวเนื่องที่ต้องพิจารณา ๓ กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้สำหรับบรรจุสินค้าเป็น “พืช” ตามบทนิยามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือไม่

กรณีที่สอง การนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้สำหรับบรรจุสินค้า หากมีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ซึ่งถือว่าผ่านการ ฆ่าเชื้อแล้ว สามารถนำเข้าโดยไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช โดยให้ถือว่าตราประทับตามอนุสัญญา ดังกล่าวเป็นใบรับรองสุขอนามัยพืชได้หรือไม่ และหากไม่สามารถใช้ตราประทับแทนใบรับรอง สุขอนามัยพืชได้จะต้องดำเนินการอย่างไร

กรณีที่สาม หากออกประกาศกำหนดให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้สำหรับบรรจุสินค้า เป็นสิ่งกักตตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และกำหนดให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ สำหรับบรรจุสินค้าที่มีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการ สุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วยได้หรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สอง การนำเข้าสิ่งต้องห้ามเพื่อการทดลองหรือวิจัยที่มีการขออนุญาต ถูกต้องตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่อทำการทดลองหรือวิจัยเสร็จสิ้นแล้วมีผลผลิตที่ได้จากการทดลองหรือวิจัย จะถือว่าเป็นสิ่งต้องห้ามหรือไม่ และจะต้องดำเนินการกับผลผลิตที่เกิดขึ้นอย่างไร

ประเด็นที่สาม กรณีผลผลิตที่ได้จากการแปรรูปจากพืชหรือจากการตัดต่อสารพันธุกรรมพืช (GMO) จะถือว่าเป็น “พืช” ตามบทนิยามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือไม่

โดยที่อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention (IPPC)) มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของศัตรูพืชและผลผลิตของพืช โดยกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช (International Standards Phytosanitary Measures : ISPM) เพื่อให้การดำเนินการด้านสุขอนามัยพืชของนานาชาติมีความสอดคล้องกัน และในขณะเดียวกันจะต้องไม่นำเงื่อนไขต่าง ๆ ในอนุสัญญาฯ ไปใช้โดยปราศจากเหตุผลทางวิทยาศาสตร์จนเป็นอุปสรรคทางการค้า สำหรับประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑^๑ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศด้วยแล้ว

สำหรับกรณีปัญหาตามข้อหารือ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากไม้ในการบรรจุสินค้าเพื่อการนำเข้าหรือส่งออกระหว่างประเทศ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) มีความเห็นในประเด็นเกี่ยวเนื่องแต่ละกรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้สำหรับบรรจุสินค้าจะถือเป็น “พืช” หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดนิยามของคำว่า “พืช” หมายความว่า พันธุ์พืชทุกชนิด ทั้งพืชบก พืชน้ำ และพืชประเภทอื่น รวมทั้งส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไข่ไหม รังไหม ผึ้ง รังผึ้ง และจุลินทรีย์ด้วย” และการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นพืชตามพระราชบัญญัติกักพืชฯ หรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้เคยให้ความเห็นในประเด็นเกี่ยวกับบทนิยามคำว่า “พืช”

^๑หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการกักพืช เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกาศให้พืช ศัตรูพืช และพาหะเป็นสิ่งต้องห้ามและแก้ไขหลักเกณฑ์การนำเข้า หรือนำผ่านซึ่งสิ่งต้องห้าม สิ่งกัก และสิ่งไม่ต้องห้าม รวมทั้งเพิ่มเติมการควบคุมดูแลพืชที่ส่งออกป็นอกราชอาณาจักรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และอนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ ตลอดจนแก้ไขอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคและศัตรูพืชให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มเติมค่าธรรมเนียมใบรับรองที่กำหนดขึ้นใหม่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ

ตามมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๓๐๔/๒๕๑๗^๓ ว่า พืชย่อมหมายถึงบรรดาพรรณพืชหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชในลักษณะที่เห็นได้โดยสภาพว่าเป็นพืช หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งโดยที่ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากลักษณะของการเป็นพืชชนิดนั้น ๆ สำหรับกรณีของวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ ซึ่งโดยสภาพได้ถูกแปรรูปมาจากพืช เพื่อใช้สำหรับบรรจุสินค้า หากวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้สำหรับบรรจุสินค้ากับความหมายของพืชตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับแนวความเห็นของคณะกรรมการ กฤษฎีกาตามเรื่องเสร็จที่ ๓๐๔/๒๕๑๗ แล้ว ย่อมเห็นได้ว่า วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ไม่อาจถือได้ว่าเป็น “พืช” ตามพระราชบัญญัติกักพืชฯ อย่างไรก็ตาม ในมาตรา ๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติกักพืชฯ มีบทนิยามคำว่า “พาหะ” หมายความว่า เครื่องปลูก ดิน ทราาย ภาชนะ หรือสิ่งอื่นที่ใช้ห่อหุ้ม มาพร้อมกับพืช ปุ๋ยอินทรีย์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นสื่อนำศัตรูพืช” ซึ่งกรณีตามข้อหารือปรากฏข้อเท็จจริงว่า การนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้มีไว้สำหรับบรรจุสินค้า ย่อมถือได้ว่าเป็น “พาหะ” ที่อาจเป็นสื่อนำศัตรูพืชได้ จึงมิใช่ “พืช” ตามพระราชบัญญัติกักพืชฯ

กรณีที่สอง การนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้สำหรับบรรจุสินค้า หากมีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ซึ่งถือว่าผ่านการ ฆ่าเชื้อแล้ว สามารถนำเข้าโดยไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช โดยให้ถือว่าตราประทับตามอนุสัญญา ดังกล่าวเป็นใบรับรองสุขอนามัยพืชได้หรือไม่ และหากไม่สามารถใช้ตราประทับแทนใบรับรอง สุขอนามัยพืชได้จะต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการ สุขอนามัยพืช (International Standards Phytosanitary Measures) ฉบับที่ ๑๕ (ISPM 15) เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการควบคุมวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ในทางการค้าระหว่างประเทศ (Regulating of Wood Packaging Material in International Trade) ซึ่งการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ เป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ มาตรการเห็นชอบสุขอนามัยพืช (Approved Phytosanitary Measures) โดยเป็นวิธีการช่วยลด ความเสี่ยงการแพร่กระจายของศัตรูพืชที่อาจปนมากับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ จึงต้องมีการใช้บังคับ วัตถุประสงค์ที่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ ตามภาคผนวก ๑ (Approved Treatments Associated with Wood Packaging Material) ได้แก่ วิธีการอบด้วยความร้อน (Heat Treatment – HT) และการรมด้วยเมทิลโบรไมด์ (Methyl Bromide – MB) และการประทับตรารับรอง IPPC

^๒มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“พืช” หมายความว่า พรรณพืชทุกชนิดและส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตอ หน่อ กิ่ง ใบ ราก หัว ดอก ลูก เมล็ดไม่ว่าที่ยังใช้ทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

“บันทึก เรื่อง การตีความบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกักพืช (กรณีการรั่วที่สกัดน้ำมันออกแล้ว) จะเป็นสิ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือไม่) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ สร. ๐๘๐๑/๔๙๔๗ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๓๐๔/๒๕๑๗)

^๔มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“พาหะ” หมายความว่า เครื่องปลูก ดิน ทราาย ภาชนะ หรือสิ่งอื่นที่ใช้ห่อหุ้มมาพร้อมกับพืช ปุ๋ยอินทรีย์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นสื่อนำศัตรูพืช

ฯลฯ

ฯลฯ

ตามภาคผนวก ๒ (The Mark and Its Application)^๕ นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติระหว่างประเทศเกี่ยวกับการนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ หากมีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ แล้ว ประเทศภาคีสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศจะให้การยอมรับว่าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้นั้นผ่านการควบคุมศัตรูพืชหรือปลอดจากศัตรูพืชแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาอีก

สำหรับประเทศไทยได้มีการแจ้งเรื่องการใช้มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ไปยังองค์การการค้าโลก (WTO) เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒^๖ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายที่ใช้บังคับกับเรื่องดังกล่าว คือ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบรับรองสุขอนามัยพืช และใบรับรองสุขอนามัยพืชสำหรับการส่งออก พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบรับรองสุขอนามัยพืช และใบรับรองสุขอนามัยพืชสำหรับการส่งออก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง ข้อกำหนดสำหรับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้เพื่อการส่งออก พ.ศ. ๒๕๔๗ ทั้งนี้ ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบรับรองสุขอนามัยพืช และใบรับรองสุขอนามัยพืชสำหรับการส่งออกฯ และประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง ข้อกำหนดสำหรับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้เพื่อการส่งออกฯ จะใช้บังคับในกรณีที่ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศซึ่งจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับไปด้วยทุกกรณี

อย่างไรก็ตาม ปัญหาตามข้อหาหรือนี้เป็นกรณีการนำเข้าวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้จากต่างประเทศ ซึ่งในพระราชบัญญัติกักพืชฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การนำเข้าที่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย ๓ กรณี ได้แก่ การนำเข้าสิ่งต้องห้ามตามมาตรา ๘^๗ นอกจากนี้จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้วจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย การนำเข้าสิ่งกักตตามมาตรา ๙^๘ และการนำเข้าสิ่งไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๑^๙ ดังนั้น การนำเข้าพืชหรือพาหะจึงต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย โดยเป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้า

^๕ดูรายละเอียดใน Annex 1 และ Annex 2 ของ IPPC

^๖ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ G/SPS/N/THA/180 (24 August 2009) ถึงองค์การการค้าโลก (World Trade Organization)

^๗มาตรา ๘ บุคคลใดนำเข้าหรือนำผ่านซึ่งสิ่งต้องห้ามต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี และต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(๑) การนำเข้าหรือนำผ่านเพื่อการทดลองหรือวิจัย ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย หรือในกรณีการนำเข้าหรือนำผ่านสิ่งต้องห้ามซึ่งเป็นศัตรูพืชหรือพาหะที่ไม่ใช่พืชต้องมีหนังสือรับรองสิ่งต้องห้ามของหน่วยงานผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออกซึ่งสิ่งต้องห้ามนั้นกำกับมาด้วย

(๒) การนำเข้าหรือนำผ่านเพื่อการค้า หรือเพื่อกิจการอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จะต้อง มีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย และต้องผ่านการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๘มาตรา ๙ ห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้าหรือนำผ่านซึ่งสิ่งกักต เว้นแต่จะมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย

^๙มาตรา ๑๑ ผู้ใดนำเข้า หรือนำผ่านซึ่งสิ่งไม่ต้องห้ามต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วย และต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

กรณีที่สาม หากออกประกาศกำหนดให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่เป็นสิ่งกักตตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และกำหนดข้อยกเว้นให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่ที่มีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วยได้หรือไม่ เห็นว่า เจตนารมณ์ของ มาตรา ๖^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ กักพืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้ศัตรูพืชระบาด หรือเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดต่อสิ่งแวดล้อม หรือสุขอนามัยของมนุษย์ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์โดยคำแนะนำของคณะกรรมการกักพืชมีอำนาจประกาศกำหนดชื่อพืช ศัตรูพืช หรือพาหะเป็นสิ่งต้องห้ามหรือสิ่งกักต หรือจะกำหนดข้อยกเว้นหรือเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ แต่โดยที่การประกาศเพื่อกำหนดพืชหรือพาหะชนิดใดเป็นสิ่งต้องห้ามหรือสิ่งกักตจะต้องเป็นกรณี ที่พืช ศัตรูพืช หรือพาหะที่ไม่สมควรอนุญาตให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือจำเป็นต้องมีมาตรการ ตรวจสอบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนในประเทศที่มีการนำเข้า โดยมีมาตรการ ที่กำหนดให้ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชแสดงสำหรับการนำเข้า แต่ความประสงค์ตามประเด็น ข้อหารือ ต้องการใช้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๖ ในการออกประกาศกำหนดให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่ เป็นสิ่งกักตก็เพื่อให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมากับการนำเข้าเท่านั้น จึงเห็นว่า กรณีดังกล่าวไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๖ อย่างแท้จริง จึงไม่สามารถใช้มาตรา ๖ ออกประกาศกำหนดให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่เป็นสิ่งกักต และกำหนดข้อยกเว้นให้วัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่ ที่มีการประทับตรา IPPC ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ฉบับที่ ๑๕ ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืชกำกับมาด้วยได้

ประเด็นที่สอง การนำเข้าสิ่งต้องห้ามเพื่อการทดลองหรือวิจัยที่มีการขออนุญาต ถูกต้องตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่อทำการทดลองหรือวิจัยเสร็จสิ้นแล้วมีผลผลิต ที่ได้จากการทดลองหรือวิจัย จะถือว่าผลผลิตที่ได้เป็นสิ่งต้องห้ามหรือไม่ และจะต้องดำเนินการ กับผลผลิตที่เกิดขึ้นอย่างไร และ**ประเด็นที่สาม** กรณีผลผลิตที่ได้จากการแปรรูปจากพืชหรือจากการ ตัดต่อสารพันธุกรรมพืช (GMO) จะถือว่าเป็น “พืช” ตามบทนิยามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ กักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อหารือทั้งสองประเด็นเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ และเป็นเรื่องทางเทคนิค กรมวิชาการเกษตรสมควรหารือไปยังคณะกรรมการกักพืชซึ่งมี อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามมาตรา ๕ ๑^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติกักพืชฯ เสียก่อน ดังนั้น

^{๑๐}มาตรา ๖ เมื่อมีกรณีจำเป็นจะต้องป้องกันศัตรูพืชชนิดใดมิให้ระบาดเข้ามาในราชอาณาจักร หรือเพื่อประโยชน์ในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดต่อสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพของมนุษย์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดชื่อพืช ศัตรูพืช หรือพาหะเป็นสิ่งต้องห้าม หรือสิ่งกักตตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี โดยประกาศนั้นจะระบุชื่อพืช ศัตรูพืช หรือพาหะชนิดใดหรือ แหล่งกำเนิดของพืช ศัตรูพืช หรือพาหะดังกล่าว หรือจะกำหนดข้อยกเว้นหรือเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

ในการกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันศัตรูพืชชนิดใดโดยเฉพาะมิให้ระบาดเข้ามาใน ราชอาณาจักรนั้น รัฐมนตรีจะกำหนดให้ผู้เดินทางมาจากแหล่งที่มีศัตรูพืชชนิดนั้นกำลังระบาดอยู่แจ้งต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามแบบที่อธิบดีกำหนดไว้อีกด้วยก็ได้

สิ่งต้องห้ามหรือสิ่งกักตดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เมื่อหมดความจำเป็นแล้วให้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเพิกถอนเสีย

^{๑๑}มาตรา ๕ ๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(มีต่อหน้าถัดไป)

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) จึงไม่อาจรับข้อหาหรือทั้งสองประเด็นดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามข้อ ๙ (๒)^{๑๒} แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒

(นายชูเกียรติ รัตนชัยชาญ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๕๗

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๑)

(๑) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการกำหนดข้อพิข คัตรูพิข หรือพาหะเป็นสิ่งต้องห้ามหรือสิ่งก้ำกัถ และการกำหนดข้อเชื่อพันธุพิขที่จะควบคุม การกำหนดพิขควบคุมและพิขควบคุมเฉพาะ

(๒) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการกำหนดด่านตรวจพิขและสถานกักพิข

(๓) ให้คำแนะนำแก่อธิบดีในการกำหนดกิจการที่สามารถนำเข้าหรือนำผ่านซึ่งสิ่งต้องห้ามได้ตามมาตรา ๘ (๒) และการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการนำเข้าหรือนำผ่านซึ่งสิ่งต้องห้ามเพื่อการค้าหรือเพื่อกิจการอื่นตามมาตรา ๘ (๒)

(๔) ให้คำแนะนำแก่อธิบดีในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการนำเข้าหรือนำผ่านซึ่งสิ่งต้องห้าม หรือสิ่งก้ำกัถตามมาตรา ๑๐ และการกำหนดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบศัตรูพิขและก้ำกัถศัตรูพิข การขอใบรับรองสุขอนามัยพิข หรือใบรับรองสุขอนามัยพิขสำหรับการส่งต่อและการออกใบรับรองตามมาตรา ๑๕

(๕) ให้คำแนะนำแก่อธิบดีในการกำหนดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบพิขควบคุมเฉพาะที่จะส่งออกป็นอกราชอาณาจักร และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบรับรองสุขอนามัยตามมาตรา ๑๕ ฉ

(๖) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีหรืออธิบดีให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบประกาศ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกักพิขตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่มีผลกระทบต่อการค้าและการกักพิข

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

^{๑๒}ข้อ ๙ กรรมการกฤษฎีกาจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล

(๒) เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันอื่นอยู่แล้วตามกฎหมายและกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าสมควรให้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นก่อนเพื่อประโยชน์แก่การบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) เรื่องซึ่งหากให้ความเห็นแล้วจะมีผลกระทบต่อกระเทือนในทางการเมือง หรือทางการต่างประเทศ

ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นเรื่องทีคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีจะได้มีมติหรือมีคำสั่งเป็นการภายในให้พิจารณา